

TİP 25 YAŞINDA

TİP'in 25. yıldönümünü kutlama toplantısında yapılan konuşma, 13 Şubat 1986.

Değerli yoldaşlar, dostlar,

Türkiye İşçi Partisi'nin 25. kuruluş yıldönümüne hoş geldiniz, sevincimize sevinç kattınız.

Yirmi beşinci yılımızı elbette dünya ve yurtiçi koşulların çok daha iyi olduğu bir ortamda kutlamak isterdik. Ne var ki, bugünün olumsuz koşullarında dahi genel sürecin ulusların bağımsızlığı, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm doğrultusunda geliştiğini bilen bizler için, komünistler için kötümserliğe kesinlikle yer yoktur.

Üstelik, 1985'e kıyasla 1986 yılına göreli ölçüde de olsa, daha umut verici koşullarda girdiğimizi söyleyebiliriz. 1985'e uluslararası gerginliğin uç noktaya tırmandırıldığı koşullarda girmiştik. Ancak Sovyetler Birliği'nin ardı ardına yaptığı silahlanma yarışını durdurmaya ilişkin girişimler ve Gorbaçev-Reagan zirve toplantısıyla bu gerginlik yıl sonlarına doğru önemli ölçüde yumuşadı ve dünya daha nefes alır hale geldi. Ocak ayında SBKP Genel Sekreteri Gorbaçev'in 15 yıl gibi kısa bir sürede tam bir nükleer silahsızlanmaya ilişkin son önerisi yumuşama sürecini daha da güçlendirecek niteliktedir. Bu öneri Reagan ve çevresini şaşırtmış, onları benzer durumlarda daha önce yaptıkları gibi, hemen olumsuz bir tepki ile öneriyi geri çeviremeyecek bir duruma sokmuştur. Dünya halkları ve barış güçleri içinse bu öneri nükleer silahlardan kurtulma ve barışın korunması konusunda büyük umut ve moral güç kaynağıdır.

Bir basın haberine göre Reagan yönetimi bir karşı-öneri hazırlamaktadır. Genel Sekreter Gorbaçev'in önerisini prensip olarak kabul edip görüşme masasına oturmaya yanaşmamasının başta gelen nedeni, önerinin Stratejik Savunma Görüşmesi'nden, yani uzayı silahlandırma tasarısından kesinkes vazgeçilmesi koşuluna bağlı olarak yapılmış olmasıdır. Sovyetler Birliği'ne karşı askeri güç üstünlüğü kazanma ve dünyayı Amerika'nın hegemonyası altına alma peşinde koşan Reagan yönetimi ve ardındaki, savaş ve uzay sanayiine egemen büyük tekeller bu koşula şiddetle karşıdılar. Uzayı silahlandırma girişimi için harcanacağı hesaplanan, birkaç yüz milyar doları aşarak trilyonu bulacağı, belki de geçeceği tahmin edi[le]gelen nedeni, önerinin Stratejik Savunma Girişiminden, yani uzayı silahlandırma tasarısından [...]

Ayrıca, militarize olmuş, dengesi savaş sanayiinden yana hepten bozulmuş ABD ekonomisini ayakta tutabilmek için de uzayı silahlandırma girişiminin gerekli görüldüğü anlaşılıyor. Amerikan ekonomisi kapitalizmin kendi normlarına göre bile "sağlıklı" sayılabilecek bir ekonomi değildir. ABD dünyanın borçları, bütçe, dış ticaret ve ödemeler dengesi açıkları en büyük olan devletidir. Uluslararası Para Fonu

IMF'in Başkanı Larosiere dahi, ABD daha ne kadar zaman başkalarının paralarıyla işleri yürütebilir, sorusunu sormaktadır. Bilindiği gibi ABD'nin söz konusu mali açıkları ve yatırım fonu ihtiyaçları yüksek faizler dolayısıyla başka devletlerden ABD'ye yeniden sermaye akışlarıyla dengelenmektedir.

Öte yandan, Reagan'ın överek savunduğu uzay silahlandırma sisteminin iddia edildiği gibi bir savaş vukuunda Sovyet füzelerine karşı yüzde yüz başarılı bir sistem olabileceği de imkânsız görülmektedir. Konu, ABD'de geniş çapta tartışılmakta, ilgili dallardaki bilim adamlarının büyük bir bölümü girişime karşı çıkararak örgütlü ve etken bir biçimde kamuoyunu uyarmaktadırlar. Askeri uzmanlar arasında da aynı görüş ve tutumda olanlar az değildir.

Sıraladığımız bütün bu koşullar, Genel Sekreter Gorbacev'in 2000 yılına kadar nükleer silahları tam tasfiye önerisinin etkililik gücünün karşı tarafça da ergeç şöyle veya böyle kabul edilme şansını artırmaktadır. Bir avuç gelişmiş kapitalist ülke dışında dünya devletlerinden büyük çoğunluğun bu öneriyi destekliyeceği kuşkusuzdur. ABD'nin Avrupalı müttefikleri bile öneriyi, açıkça karşı tavır alamamışlardır.

Silahlanma yarışını durdurma, silahsızlanmaya yönelme konusunda ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki görüş ve tutum farklarının kaynağında iki sistemin, kapitalizm ile sosyalizmin tabiatının birbirinden farklı oluşu vardır. Kapitalizm her zaman, sıkışınca sorunlarını savaş yoluyla çözüme yoluna gitmiştir. Şimdi de, genel bunalımı gittikçe derinleşen dünya kapitalist sisteminin başını çeken ABD sorunların çözümünü silahlanmayı tırmandırmada, olası bir savaşta arayarak sistemi ayakta tutmaya çabalamaktadır. Oysa savaş sanayiini geliştirmek sınırlı olan dünya kaynaklarının israfından başka bir şey değildir, bu nedenle de uzun vadede ekonomiyi zayıflatan, sorunlarını artıran bir etmendir. Sosyalizmin ise ekonomiyi, sosyalist sistemi ayakta tutabilmek için savaş sanayiini geliştirmek, silahlanmayı hızlandırmak, savaş hesapları yapmak gibi bir sorunu yoktur. Tam tersine, en büyük hızla ekonominin gelişip güçlenmesi ve bununla birlikte toplumun her alanda ilerleyebilmesi için tabiat ve insan kaynaklarının silahlanma ve savaş hazırlıkları için israf edilmemesi gerekir. Silahlanma ve askeri güç sadece sosyalist sistemi ve ülkelerin sosyalist kazanımlarını saldırılara karşı korumak içindir; bunu da en düşük düzeyde tutabilmek için silahsızlanma ve barış içinde birarada yaşama konusunda karşılıklı anlaşma gerekir.

Bu açıdan bakınca, Sovyetler Birliği'nde bilimsel ve teknik devrimi hızlandırma, ekonomiyi baştanbaşa en ileri teknoloji ile donatma ve yeniden düzenleme yönünde alınan kararlar ve başlatılan girişimlerin ülke sorunlarını aşan bir anlam ve önem taşıdığı açıktır. Bu dev atılım dünya güçler dengesinin barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm güçlerinden yana değişmesini hızlandıracaktır.

Tüm bu söylediklerimiz, nükleer savaşa ve silahlanmaya karşı, dünya barışı ve güvenliği için tüm barış güçlerinin birleşik mücadele vermeleri gereğini elbette ortadan kaldırmamaktadır.

Türkiye'ye gelince, oradaki gelişmeler de, gönlümüzün istediği ölçü ve nitelikte olmasa bile, genelinde olumlu bir çizgi izlemektedir, denilebilir. Özal ekonomi politikasının iflası açıkça ortaya çıkmıştır. Bu politika kendi hedefleri ve ölçütleri açısından dahi başarılı olamamıştır. İki baş hedeften biri olan enflasyonun %50 do-

layından aşağı pek indirilemediği ve bu gidişle indirilemeyeceği artık biliniyor. İkinci baş hedef olan ve çok övülen ihracat artışı ise Özal'ın ekonomi politikasına başarı notu verdirecek türden değildir. İhracat, ekonominin gelişip güçlenmesi, üretimin çeşitlenip artması, kalitenin ve üretkenliğin yükselmesinin, uluslararası piyasalarda rekabet edebilir düzeye erişmesinin doğal sonucu olarak artıyorsa izlenen ekonomi politikasına başarı notu verir. Oysa bunun tam tersine, yatırımlar, ekonomik büyüme durdurulmuştur; ulusal paranın değeri sürekli düşürülmekte, halkın yiyeceğinden, giyeceğinden, kullanacağından keserek dışarı mal gönderilmektedir. Üstüne üstelik, ihraç malları maliyetin altında fiyatlarla satılıp aradaki farkı devlet bol keseden ihracatçıya ödemektedir.

Yapıldığı iddia edilen ihracatın ne kadarının gerçek olduğu da şüphelidir. Böylesine bir ihracat artışı izlenen ekonomi politikasına başarı notu vermez, aksine onu mahkûm eder. Bu anlattıklarımızın ve daha başka sosyo-ekonomik nedenlerin sonucu, Özal'ın ekonomi politikasını tartışmanın ötesine geçilmiş, alternatif ekonomi politikası arayışları yoğunlaşmıştır.

Politik durumda ikili bir süreç gözlemleniyor. Bir yandan, politik baskılar sürüyor, işkence haberleri basından eksik olmuyor, hatta göstermelik parlamentoya kadar yansıyor, doğuda Kürdistan'da "eşkiyaya karşı operasyonlar" yaftası altında sürdürülen askeri harekâta insanlar kim vurduya gidiyor, Kürt halkı bu bahane ile eziliyor. Siyasi davalar yenileri de açılarak sürmekte, ağır mahkûmiyetlerle sonuçlanmaktadır. 1982'de açılan birinci TİP davasında, partimizin 4 yönetici ve kurucusuna verilen 5-12 yıl arasındaki hapis cezaları, ek sürgün cezalarıyla birlikte geçen ay Askeri Yargıtay'ca onaylandı. Henüz kesin sonuçlanmayan diğer üç davada da 207 il ve ilçe yöneticisi yargılanmaktadır. Ayrıca tek tek veya az sayılarda TİP üyelerine karşı açılmış ve kimi sonuçlanmış, kimi sürmekte olan başka davalar da vardır. Bu yoldaşlarımız yargıçlar önünde partili olmanın bilinciyle davranmakta, Türkiye İşçi Partisi'ni sonuna kadar savunmaktadırlar.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi davasının da aynı biçimde biteceğini söylemek yanlış olmaz. Politik örgütler olmayan DİSK ve Barış Derneği davalarının dahi, iç ve dış kamuoyunun tüm tepkilerine karşın mahkûmiyetle sonuçlanması ihtimali kuvvetlidir.

Askeri faşist cunta 1980-83 arası çıkardığı yasalar ve yaptırdığı anayasa ile devlet terörüne dayanan parlamenter kılıklı devlet biçiminin hukuksal yapısını oluşturduktan sonra, tüm devlet daire ve kurumlarında, üniversite ve okulların öğretim kadrolarında büyük bir "temizlik" yaparak oraları gerici faşist kişilerle doldurdu; bu operasyon kapsamı genişletilerek sürdürülmektedir. Türkiye'de öğretimin zaten pek yüksek olmayan bilimsel düzeyi iyice düşürülmektedir.

Öte yandan, politik ve toplumsal muhalefet yükselme işaretleri vermektedir. Kimi politik yasaklar kırılarak cuntaya, sivil hükümetine, rejime karşı dolaylı ama sert eleştiriler yapılmaktadır. Aydın ve gençlik kesimlerinde ve işçi sınıfının sendikal hareketinde canlılık geliyor. Kimi sendikalar direnme yanlısı bir tutum ve çalışma içindeler. Cunta hükümetine bakan vermiş, uzlaşmacı Türk-İş sendikal konfederasyonu yönetimi bile işçi kitlesinden gelen baskıya dayanamıyarak istemeye istemeye protesto mitingleri düzenlemeye yöneliyor.

Partiler düzeyindeki politik muhalefette birbirinden çok farklı iki eğilim belir-miştir. Anayasayı demokratik yönde değiştirme gereği üzerinde birleşmektedirler; ama Sosyal Demokrat Halkçı Partinin başını çektiği eğilim, 12 Eylül askeri faşist darbesini ve oluşturduğu bugünkü rejimi veri olarak kabul edip bu rejim içinde iktidarı kazanmak ve anayasayı değiştirmek yönündedir. Doğru Yol Partisi'nin başlattığı ve Demokratik Sol Parti'nin katıldığı ikinci eğilim ise, 12 Eylül darbesi-ni, anayasasını, rejimini reddetmekte, demokratik özgürlükleri sağlayacak yeni bir anayasa ve rejim oluşturmayı hedeflemektedir. Bu eğilimdeki iki parti demokratik sağ ile demokratik solun (yani eski AP ile CHP'nin) üzerinde anlaştıkları ve birlikte savunabilecekleri bir anayasa yapılmasını öngörmektedirler.

12 Eylül'ün bütün sonuçlarıyla toptan reddi doğru bir tutumdur; öngörülen yeni anayasanın güvence altına alacağı demokratik özgürlükler Demokratik Sol Parti'nin solundaki görüşlerin de partileşme özgürlüğünü kapsarsa, bu ikinci eğilim Türkiye politik yaşamında desteklenmesi gereken ileri bir adımın ifadesi olur.

Ne var ki, Türkiye işçi sınıfının politik hareketi ve bütününde Sol-Birlik bu tür gelişmeleri desteklemek ve ilgili güçlerle eylem birliğine yönelmekle yetinmeyip, toplumda etkin, giderek belirleyici bir rol oynayabilmeyi hedeflemekle yükümlü-dürler; çünkü bugünkü rejimin tasfiyesi ve 1980 öncesinden daha gelişkin ve geliş-meye açık bir demokrasiye geçiş, ancak bu güçlerin emperyalizme ve büyük tekelci sermayeye karşı birleşik örgütlü mücadelesi ve geniş kitleleri bu mücadele içine çe-kebilmeleri ile mümkündür. Kendiliğinden oluşan bir süreçle, demokrat burjuvalar-ın girişimleriyle oluşacak bir demokrasi, kimi olumlu değişiklikler getirirse bile, özd e 1980 öncesinden pek öteye gitmez, hatta daha geri olma olasılığı da yok değildir.

Uluslararası güçler dengesi açısından Türkiye güçlü, etkin bir devlet değildir, ama bugünkü yönetim onu bölgede büyük bir askeri güç, lider devlet konumuna getirmeye heveslenmekte, hızla silahlanabilmek için her yola başvurmaktadır. Daha önemlisi, nükleer silahlar ve ağır bombardıman uçakları barındıran Nato ve Ame-rikan üsleriyle, bu ikisi tarafından modernize edilip donatılan askeri hava alanla-rıyla, Amerikan Çevik Müdahale Güçleri'ne sağlanan "kolaylık"larla, ve ABD'nin Ortadoğu politikasının bir aracı olmaya dönüşmekle Türkiye, bölge ve dünya barışı için tehlikeli bir konuma sürüklenmiştir, daha da sürüklenmektedir. ABD ile yapılmış olan Savunma ve İşbirliği Anlaşması'nı daha büyük para ve silah elde edebil-me yönünde değiştirebilmek için Türkiye bu anlaşmanın yeniden görüşülmesini talep etmiştir; oysa bu görüşmeleri Reagan yönetimi, tam tersine, kendi istekleri-ni Türkiye'ye dayatma fırsatı olarak kullanmaktadır. Nato ve Reagan yönetiminin bile ilk ağızda olumlu karşılamak zorunluluğunu duydukları SBKP Genel Sekreteri Gorbaçev'in 15 yılda tam silahsızlanma önerisi karşısında Evren-Özal iktidarı sus-kun kalmış, ABD ile Nato'nun ne yapacaklarını beklemeyi yeğlemiştir.

Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin önerisini ise Evren-Özal yönetimi çok olumsuz karşılamıştır; çünkü bu öneri onların Kıbrıs Türk ke-simi ve topluluğuna ilişkin askeri ve politik emellerine set çekecek, Kıbrıs'ın her iki toplumunu dış etki ve müdahalelerden koruyacak niteliktedir. Genel Sekreter Gorbaçev'in önerdiği çözüm biçimi stratejik önemi büyük olan Kıbrıs'ı Nato ile ABD emperyalizminin bölgeye yönelik strateji hesaplarının konusu olmaktan kur-

taracak, bölgede barış ve istikrarı korumanın güvencesi haline getirecektir. Kıbrıslı Rum ve Türk toplulukları, Türkiye'nin tek başına, veya Yunanistan ile birlikte garantörlüğünün sağlayamayacağı güçlü ve sağlam bir garanti altında, güvenlik ve huzur içinde özgün, birarada yaşama olanağı bulacaklardır. Partimizin 1960'lardan bu yana Kıbrıs sorununa ilişkin olarak ileri sürüp geliştirdiği çözüm biçiminin Sovyetler Birliği'nin çözüm önerisiyle çakıştığını görmek Türkiye İşçi Partisi olarak bizi ayrıca memnun etmiştir.

Görülüyor ki, Türkiye işçi sınıfının politik hareketinin ve Sol-Birlik'in güçlenmesi, diğer demokrasi güçleriyle eylem birliğini geliştirmesi yalnız Türkiye'nin geleceği açısından değil, bölge ve dünya barışının, güvenliğinin korunması açısından da önem taşımaktadır. Türkiye'yi bugünkü tehlikeli konumundan ancak sözü geçen güçlerin başarılı, sonuç alıcı mücadelesi kurtarabilir.

Komünistlere yakışır bir gerçekçilik ve alçakgönüllülükle kabul etmek gerekir ki, Sol-Birlik'i oluşturan partilerin ayrı ayrı yürüttükleri mücadeleler ne kendi başlarına, ne de toplam olarak öngörülen hedeflere ulaşmak için gerekli olan kitlesel güce erişmiş değildirlere, öte yandan gizlilik koşullarının zorluklarına, baskılara, işkencelere, tutuklama, yargılama ve ağır mahkûmiyetlere rağmen bu partilerin hiçbiri Türkiye politik sahnesinden silinmemiş, faaliyetleri durdurulacak ölçüde engellenmemiştir. Faşist cunta ve sivil hükümeti bunu başaramamışlardır.

Türkiye işçi sınıfının politik hareketinin 65 yıllık geçmişi vardır. Buna rağmen bu hareketin ve daha sonraları oluşan diğer sol akım ve örgütlenmelerin yeterince kitleselleşememelerinin kaynağında, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının Marksist-Leninist hareketinin örgütlenip gelişmesi için en elverişli rejim olarak tanımlanan Demokratik Cumhuriyet'in Türkiye'de hiçbir zaman gerçekleşmemesi olgusu yatmaktadır. Buna ek olarak, antikomünizmin bilinçli bir devlet politikası olarak 1920'den bu yana yürütülmesidir. Kemalist kadroların önderliğini yaptığı burjuva demokratik devrimci hareketin demokratikliği feodalizm artığı üst yapıda kimi reformların yapılmasıyla sınırlı kaldı. Batılılaşma, "çağdaş uygarlığa", yani Batı'nın kapitalist ülkeleri düzeyine erişme, amaç olarak ileri sürüldüğü halde, Türkiye, Kemalistlerce bilinçli olarak batı demokrasileri tipinde bir demokratik rejime sokulmadı. Toprak ağalarının ekonomik ve politik gücü kırılmadı; işçi sınıfı, Kürt halkı, her türden muhalefet sert baskı altına alınarak, ezilerek burjuvazinin egemenliği perçinlendi.

1919'da ayrı ayrı birimlerde örgütlenmeye başlayıp 1920'de birleşip bütünleşerek Türkiye Komünist Partisi'nde somutlaşan Türkiye işçi sınıfının politik hareketi, 1925'den itibaren süreklilik kazanan gizlilik koşullarında ve ağır baskılar altında, kimi provokasyon girişimleri ve iç çalkantılarla kitlelere açılma olanağını bulamadıysa da varlığını ve mücadelesini sürdürdü; komünizm faktörü Türkiye toplumundan silinmedi ve küçük de olsa bir birikim oluştu. O koşullarda bu, önemli ve onurlu bir başarıydı.

27 Mayıs 1960 askeri hareketi ve bir yıl sonra kabul edilen yeni anayasa ile toplumda demokratikleşme sürecinin hızlanmasına, işçi sınıfının politik ve sendikalar hareketinin geliştirilmesine elverişli yeni hukuksal olanaklar doğdu. Kırk yıllık bir gecikme ile Türkiye, tam değil, göreceli ölçüde olsa da Batı'dakilere benzer, parla-

menter demokrasi türünden bir rejime girdi. Komünizm yine yasaktı, ama sol düşünceye ve sol kanatta partileşmeye kapı önemli ölçüde açılmıştı. Kapıyı ardına kadar açmak, Marksist-Leninist çizgideki bir partiye olanak verecek kadar açmak için işçi sınıfının ve toplumun diğer ilerici güçlerinin tutarlı, inatçı mücadelesi, böyle bir mücadeleyi gerçekleştirebilmek için de işçi sınıfının yasal düzeyde örgütlenmiş partisi gerekiyordu. Türkiye İşçi Partisi işte bu görevi üstlendi.

Bu yeni hukuksal olanağın yanı sıra, 1960'lara geldiğinde diğer nesnel koşullar da olumlu yönde belli ölçüde değişmiş bulunuyordu. Bağımlılığına ve dengesizliğine karşın, Türkiye ekonomisi 1920'lere kıyasla yine de önemli bir gelişme kaydetmiş, sanayileşme yolunda mesafe almıştı. 1950'li yıllarda işçi sınıfının sendikal hareketi canlanmış, ilerici politik eğilimler başgöstermişti. Yüksek öğrenim gençliğinde ve aydınlar arasında da ilerici, sola yatkın eğilimler gözleniyordu.

Türkiye İşçi Partisi görece elverişli olan bu hukuksal ve toplumsal koşulları iyi değerlendiren bir politik mücadele çizgisi tutturdu:

- 1- Yeni anayasanın ilerici yönde yorumlanmaya açık hükümlerine işçi sınıfının, emekçi kitlelerin çıkarları ve Marksist-Leninist teori açısından yorumlar getirip, mücadelesini ve eylemlerini bu yorumlar zemininde yürüterek anayasa hukukunun ilerici yönde biçimlenmesine belirleyici rol oynadı. O kadar ki, anayasanın bir toplumsal sistem olarak sosyalizme açık olduğu ve Türkiye İşçi Partisi'nin yasal meşruiyeti, iktidar partisinin aksine girişimlerine karşın, genel kabul gördü.
- 2- Daha önemlisi, Türkiye İşçi Partisi anayasa hükümlerine getirdiği yorumları somuta indirgeyerek, ABD emperyalizmine ve büyük burjuvazi ile toprak ağalarına karşı sert çıkışlar alarak, öte yandan da işçilerin, köylü-kentli emekçilerin politik-ekonomik talepleri olarak kitlelere götürdü. Kitleler kendi hak ve çıkarlarının bir parti tarafından, Türkiye İşçi Partisi tarafından miting meydanlarında, köy ve mahalle kahvelerinde, sinema ve düğün salonu toplantılarında, Millet Meclisi'nde, radyo ve televizyondan yayınlanan seçim konuşmalarında savunulduğuna; kendi yaşadığı il ve ilçelerde TİP'in örgütlenip çalıştığına tanık oluyordu. Emperyalizm, sosyal sınıf, sömürü, sınıf mücadelesi, sosyalizm vb. sözcükler ve kavramlar yasal politika hayatına, halkın diline giriyordu. TİP böylece yasal meşruiyetin yanı sıra toplumsal meşruiyeti de kazanıyordu.

Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfının ekonomik mücadelesine de önemli katkıda bulundu; sınıf uzlaşmacılığını reddeden, sınıf mücadelesi konumundan sendikal mücadele anlayışını ve pratiğini getirdi. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu DİSK doğrudan doğruya TİP hareketinin ürünüdür. Ayrıca, politik iktidarların ve egemen sınıfların çok duyarlı oldukları, Kürt ulusal sorunu, işçi sınıfı enternasyonalizmi gibi, deyim yerindeyse, "çok nazik" konuları da yasal politika gündemine getiren ilk parti oldu.

- 3- Türkiye İşçi Partisi dışa dönük mücadelesini yürütürken, içine dönük olarak da, kendisine ideolojik çeki düzen verme işine koyuldu. 1961'de, Türkiye işçi sınıfının politik düzeyde kendiliğinden uç vermesi olarak, bir grup sendika yöneticisi tarafından kurulan Türkiye İşçi Partisi, 1962'de kimi komünistlerle

rin ve sol yelpazedeki kişilerin partiye girmeleri ve yönetimde yer almalarıyla bilimsel sosyalistleşme sürecine sokuldu. Süreç, yeni bir parti tüzüğü ve programı yapılıp uygulamaya geçirilmekle başlatıldı. Komünizmin yasak olduğu bir ortamda partinin ideolojik-politik çizgisinin sağlam tutulabilmesi, parti içi büyük ideolojik mücadelelerle, tasfiyeler, kendiliğinden ayrılımlarla mümkün oldu ve bu çizgi sapmaların yenilgiye uğratıldığı 1970 4. Büyük Kongresi'nde alınan kararlarla perçinleşti. Bu Kongre TİP'in tarihinde bir menzil taşıdır.

Sonuç olarak, Türkiye İşçi Partisi Türkiye işçi sınıfı hareketine barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm amaçlarına yönelik olarak önemli bir mesafe aldirtmayi başarmış, onu yeni bir aşamaya yükseltmiştir. Bir partinin işçi sınıfının gerçek partisi olup olmadığına temel ölçütünü, yani sınıf hareketini sosyalizmi amaçlayan doğru ideolojik ve politik çizgide ilerletme ölçütünü yerine getirmiştir. Marksizm-Leninizm bazında sosyalizmi hedef alan işçi sınıfı partisi olgusu Türkiye'nin yasal politik yaşamına bir daha sökülüp atılamaz biçimde girmiştir.

Türkiye İşçi Partisi üslendiği bu tarihsel görevi yasal bir parti olmanın güvenliği içinde değil, politik iktidarların, egemen sınıfların, gerici ve faşist güçlerin baş hedefi olma noktasında mücadele vererek kazanmıştır. Hiç abartmasız, yüzlerce ciddi kaba kuvvet saldırısına uğramış, ölümler, yaralanmalar olmuştur.

1961-71 döneminde Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi arasında sorun çıkmamış, sürtüşme olmamıştır. 1950'lerin ilk yıllarında geniş tutuklama, yargılama ve mahkûmiyetlerden ve bu sırada üst yönetim kadrolarında uzlaşmaz bölünmelerden sonra TKP bir dağınıklığa uğramış, merkez organı 1960'ların ilk yıllarında yurt dışında oluşmuştur. İki parti arasında bir bağlantı, bir anlaşma olmakla beraber, kendiliğinden bir mutabakat oluşmuşçasına, TİP yurt içinde, TKP uluslararası alandan ağırlığı olan çalışmalar yürütmüşlerdir. TKP, TİP'i destekler bir tutum içinde olmuş, yurt içinde de Mihri Belli grubu dışındaki kimi TKP'liler TİP'i davranışlarıyla desteklemişlerdir. 1920'lerden sürüp gelen TKP hareketinin oluştuğu birikim -bu büyük bir birikim olmasa da- TİP hareketine doğal olarak yarar sağlamıştır. Türkiye İşçi Partisi de, sözü geçen grup dışında TKP'ye ve TKP'lilere karşı tavır almamıştır.

TİP ile TKP arasındaki bu uyumlu durum 1970'li yıllarda değişti. 12 Mart 1971 faşist karakterli askeri müdahaleden sonra kapatılan ve yöneticileri tutuklanıp ağır hapis cezalarına çarptırılan Türkiye İşçi Partisi 1973 genel seçimlerinden sonra yeni hükümetin getirdiği genel affın yararlanarak 1975'de yeniden kurulduğunda, Türkiye Komünist Partisi yurt içinde yeniden toparlanıp hareketlenmeye başlamıştı. TKP'nin yasaklanmış parti olma durumunun sürüyor olmakla beraber, 1960'lardaki gelişmelerin sonucu olarak 1970'lerin eskisinden çok daha elverişli olan koşullarında TKP illegal ve yarı legal örgütlenmeyi başardı ve politik yaşamda varlığı bilinen ve etkinliği görülen konuma geldi.

1975'de ideolojik-politik kimliği daha belirginleştirilerek kurulan TİP ise, demokrasinin sınırlarını sürekli genişletme, bu sınırları pratikte yok etme mücadelesini açıkça komünizme de toplumsal meşruiyet kazandırma yönünde yürütüyordu. İşçi sınıfının illegal hareketle yetinmeyip aynı ideoloji ve amaçla yasal alanda da

örgütlenip mücadelesini yürütmesini tartışma götürmez bir gereklilik, bir görev olarak görüyordu.

Bu durumda, TKP ile TİP'in birleşme perspektifini benimseyip ilişkilerini bu yönde geliştirmeleri ve sonunda birleşmeyi gerçekleştirmeleri beklenirdi. Böyle olmadı. Tersine ilişkiler olumsuzluklarla yüklü bir hal aldı. Ayrıntılarına girmeden diyebilirim ki, bunun temel nedeni, kaynağı, iki partinin birbirlerine bakış açılarında ve aralarındaki ilişkilere yaklaşımlarında derin farkların varlığıydı. İki partinin ilişkilerindeki uyumsuzluk Türkiye işçi sınıfı hareketine önemli zararlar vermiştir.

Bu duruma rağmen, Ekim 1979'da İstanbul'da bir parti toplantısında yaptığım ve Çark Başak'da yayınlanan konuşmada Türkiye işçi sınıfı politik hareketinin birleşmesi gerektiği konusunu işledim. Parti içinde açılan bir Genel Tartışma'dan sonra da Merkez Yönetim Kurulu "Tek Parti -Tek Cephe" adı altında yayınlanan kararı aldı.

12 Eylül'den sonra TİP'in de illegale geçmesiyle birleşme zorunluluğu geldi dayattı. Aynı ideoloji ile aynı amaçlar için mücadele eden iki illegal parti olamazdı. Ne var ki, 1975-80 döneminin olumsuz birikimlerini aşmak, gidermek kolay iş değildi; zaman alacaktı, aldı da.

Bugün Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi'nin birleşmesi sürecinde önemli bir menzile vardığımızı söyleyebilirim, ama sorunlar tümüyle çözülmüş değil henüz. Birleşme gerçekleşirse, bu, işçi sınıfımızın politik hareketinde tarihsel koşulların kendiliğinden yarattığı ve artık miyadını doldurmuş bulunan bir ayrışmanın bilinçle ve gerektiği biçimde ortadan kaldırılışı olacaktır. Bu birleşme Türkiye işçi sınıfının politik hareketinde bir dönemecin alınışını, yeni bir aşamaya varışı ifade edecektir; bütününde Türkiye sol hareketini, demokrasi güçlerini etkileyecektir.

Aynı zamanda bu birleşmenin uluslararası işçi sınıfı hareketinde de olumlu yansımaları olacaktır.

TİP ile TKP'nin birleşmesini işçi sınıfı tarihindeki diğer birleşmelerden ayıran özgün nedenler bulunmakla beraber, bu birleşmenin gerçekleşmesiyle tüm Türkiyeli komünistler birleşmiş olmayacaktır. Bunun için, kanımızca süreç devam etmelidir. Bizim görüşümüze göre Türkiyeli komünistlerin birleşmesi sorunu, olsa da olur, olmasa da olur türünden subjektif bir tercih sorunu değildir. Kuşkusuz, birleşmek istemeyenler zorla birleştirilemez ve her isteyenle birleşmek de mutlaka bir zorunluluk değildir, duruma bakılır. Ne var ki, kendisini komünist bilen ve o iddia da bulunan her kişi ve örgüt, birleşmenin işçi sınıfı hareketinin çıkarları ve başarısı açısından gerekli olduğunu kabul etmek ve bu kabulün gereğini yerine getirmek durumundadır.

Komünistlerin birleşmesi gereği yalnız Türkiye'de değil, uluslararası boyutta da kendini hissettirmektedir. Bilindiği gibi, günümüzde ABD emperyalizmi ve uluslararası tekeli sermaye dünya çapında sömürü ve hegemonyalarını güçlendirebilmek için uluslararası komünist hareketle dünya sosyalist sistemine karşı cephe almış, haçlı seferi açmış durumdadırlar. Bu koşullarda, yalnız Türkiye'de değil, bölünmelerin var olduğu veya belirdiği her ülkede komünistlerin, işçi sınıfı hareketinin birliğini sağlamak, işçi sınıfının komünist hareketini toplumda belirleyici bir güç haline getirebilmek, ve de uluslararası işçi sınıfı hareketinde dayanışmayı güçlendirmek,

partiler arası işbirliğini geliştirmek artan bir önem kazanmaktadır.

Türkiye İşçi Partisi bağımsız bir parti olarak kendi özgün çalışma ve eylemlerini bu açıkladığım, Türkiyeli komünistlerin örgütsel, demokrasi güçlerinin de eylem birliğinin sağlanması perspektifi içinde yürütmektedir.

Faşizmin ülkeyi saran karanlığı, boğucu havası mutlaka sona erdirilecektir!

Emperyalizm dünya çapında mutlaka yenilgiye uğratılacaktır!

Bu sarsılmaz inancımızla,

Selam dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine !

Çark Başak, Sayı 36 (113), Ocak 1986